

§ 29 Ersättning för kyrkliga handlingar

ANDERS NOVAK:

Värderade ordförande och kyrkomötesvänner! Ett citat att inleda med: Arbetaren är värd sin lön (Luk. 10:7).

Först vill jag ge kyrkostyrelsen en eloge för det utredningsarbete som ledde fram till kyrkomötesbeslutet förra året avseende clearing och ersättning till präster. Jag menar att direktiven är klara för den som verkligen läser dem, men enligt min och många andras mening inte tillräckliga. Med tillfredsställelse noterar jag att en utvärdering och en uppföljande utredning av konsekvenserna av beslutet 2010 redan inletts inklusive frågorna kring reseersättningar. Jag skulle gärna själv i all blygsamhet vilja anmäla mig som frivillig i det utredningsarbetet, adjungera mig om det ginge. Det är viktigt att det här utredningsarbetet sker skyndsamt, eftersom förvirringen är stor ute i församlingarna. Informationen om hur clearing ska gå till har inte landat på många ställen. Tillhöriga och familjepräster lämnas ofta i sticket, i synnerhet pensionerade präster. Vi har inte råd att ersätta inkallad präst, heter det från ett ställe från en stockholmsförsamling. Vi har ingen skyldighet att ersätta önskad utomstående präst, från ett annat. Anvisningarna till församlingarna måste förtydligas och enligt min mening en skyldighet för församlingarna skrivas in i bestämmelserna, att förordna den präst som de kyrkotillhöriga önskar.

Så sent som i fredags blev en pensionerad präst uppmanad av en kyrkoherde i en Stockholms ytterförsamling att bjuda på begravningen, ”för vi har nämligen inte råd att förordna dig”. Jag tycker att det är närmast genant för de kyrkotillhöriga som oroar sig för den här frågan och den önskade prästen. Till detta bör uppmärksammas att många dop och vigslar inte förrättas i en kyrka utan i trädgårdar och på kobbar och skär, allt dock inom en territoriell församling som ingår i clearingsystemet.

Jag yrkar alltså bifall till betänkandet slutsatser men vill göra följande tilläggsyrkande:

1. En snabb tydlig information om reformerna ska gå ut till församlingarna.
2. Ta bort de till intet förpliktande formuleringarna om generös och positiv anda och föreskriv istället skyldighet för församlingarna att förordna de tillhörigas önskade präst.
3. Se till att tydligt inkludera andra platser än kyrkolokaler i clearing, även begravningskapellen i Stockholm, trädgårdar och kobbar.

Bifall till betänkandets slutsatser i övrigt.

ANNA EKSTRÖM:

Tack fru ordförande! Klurigt när det är så många motioner samtidigt. Det kräver ju av oss motionärer att strukturera oss, och det är ju inte alltid lätt. Jag ska börja och prata om motion 2011:71. Jag är motionär i två av de motionerna som jag nu kommer att behandla. Därför kommer jag att prata om de ”vita kuverten”. Det är synd att kyrkostyrelsen funnit att det inte är lämpligt, att förbudet att ta emot de här ”vita kuverten” även ska omfatta andra grupper som till exempel kyrkomusiker och inte bara präster. Är det lämpligt att som medlem betala litet extra till en kantor som kan sjunga en solosång. Är det lämpligt när denna kyrkomusiker redan arbetar under förrättningen med att spela annat? Är det lämpligt att ett kuvert går till en anställd som på en ledig dag tjänstgör på den önskade förrättningen? Det var precis så här när vi diskuterade frågan förra året om prästernas ”vita kuvert” och då var det inte lämpligt. ”Vände vi kappan efter vinden” och endast diskuterade prästernas vita kuvert därför att media hade blåst upp frågan?

Hade drevet gällt även andra grupper kanske jag inte hade behövt skriva den här motionen. Jag tycker inte att det är lämpligt att en medlem inte sätts i centrum, att det går att utnyttjas, och yrkar därför bifall motion 2011:71.

Nu motion 2011:80 om att välja präst vid kyrkliga handlingar. Jag bifaller Anders Novak om en snabb och tydlig utredning, att föreslå skyldighet kanske, och att det absolut ska tas med andra platser så klart. Än en gång medlemmen är i centrum. Vi kan välja tandläkare, läkare, vårdcentral och annat vad man nu håller kärt här i livet - men att välja präst? Det är litet, litet värre. Men är inte det litet kärare för oss än att välja tandläkare egentligen? För mig är det så, gräva i min mun kan de flesta få göra, men att gräva i min själ och hjärta, då vill jag själv välja. Jag tycker att man ska sätta ned foten på kyrkomötet och bifalla motion 2011:80. Det är inte farligt. Sätt ner foten och säg japp! Vi ska se över clearing-systemet, det ska finnas möjligheter för präst emeritus, det ska lösa sig. Bifall till motion 2011:80.

BRITT LOUISE AGRELL:

Ordförande, kyrkomötesledamöter och biskopar! Jag yrkar bifall till motion 2011:80. Som ni minns bestämde vi förra året att vi skulle ha en generös tillämpning av detta så att man skulle kunna förordna önskad präst som är anställd i en annan församling. Det stod både i kyrkostyrelsens skrivelse och i kyrkomötets betänkande och beslut. Tyvärr har det visat sig att så har det inte fungerat. Istället blev det som man sa, "att vi har inte råd, vi vill inte, vi kan inte, vi har egna präster, osv." Jag har uppfattat det som så att ett skäl är att man inte får ersättning från den andra församlingen som motsvarar kostnaderna. Det är därför viktigt att clearingbeloppen, som ska användas enligt den reglering vi gjorde förra året, anpassas efter kostnaderna och då måste man utreda hur ska vi göra detta.

Sedan till frågan om pensionerade präster. Pensionerade präster är ofta s.k. familjepräster och de blir ju över huvud taget inte anställda, för då får man ingen ersättning alls. Ni har kanske sett att man också har tagit upp frågan om deras möjligheter att eventuellt ha egna företag, något man också måste titta på.

Syftet med ändringarna var ju dels att all ersättning skulle vara vit, och det berodde på att det här uppmärksammades ganska ordentligt förra året, dels att medlemmarna skulle få välja präst vid framför allt dop och begravning. Det senare har alltså inte fungerat. Utskottet har i och för sig samma uppfattning men man menar att kyrkostyrelsen redan har tagit initiativ till en utvärdering och därför behöver man inte göra något och helst ska man från kyrkomötet inte heller säga hur man tänker. Jag finner detta märkligt; man säger alltså att utskottets mening är att man inte ska föregripa resultatet av en utvärdering genom lämna utredningsdirektiv. Jag förstår det inte. Vi vet ju att det handlar om clearingsystemet, och vi vet att det har blivit fel med pensionerade präster. Risken är stor med det här resonemanget att det här ärendet fördröjs. Dessutom så känner jag inte till att det har fattats något beslut om en utvärdering. Det var mycket intressant att läsa det i betänkandet. Jag vet att man har pratat om det i kyrkostyrelsen och jag vet att man har pratat om det i arbetsutskottet, men något beslut om en utvärdering har jag aldrig sett. Jag yrkar att kyrkomötet ska besluta om en sådan utredning

MATS HAGELIN:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Jag tycker att debatten redan så här långt har visat att det faktiskt är nödvändigt att nu se över reglerna för ersättning för kyrkliga handlingar och att det görs snarast. Vi har ju sett i motionerna att det finns en mängd olika problem som belyses på olika sätt, men de visar ändå

ganska samstämt att reglerna, som de nuvarande är utformade, inte fungerar på ett tillfredsställande sätt. Anders Novak har gett några exempel, andra har följt efter med ett antal exempel på hur det inte fungerar. Jag vet att det var vällovtligt från början när man införde de här reglerna. Det handlade om att komma åt svarta pengar, och det handlar framför allt om frihet att få välja präst vid kyrkliga handlingar. Detta har inte fullföljts på det sätt som intentionen var från början, och därför tror jag att det nu är nödvändigt att se över detta snarast. Om ni läser till exempel motion 2011:27 av Anna-Karin Westerlund ser ni hur lätt problem kan uppstå med pensionerade präster. Det finns också många andra exempel.

Jag har inget annat yrkande än bifall till utskottets förslag men samtidigt ett tilläggsyrkande ”att en utvärdering om ersättning för kyrkliga handlingar sker skyndsamt av kyrkostyrelsen samt att kyrkostyrelsen lämnar förslag till ändring i kyrkoordningen om det är motiverat. En utvärdering av clearingsystemet bör också ske snarast”.

OLA ISACSSON:

Ordförande, ledamöter och biskopar! I detta mitt första anförande kommer jag att yrka bifall till motion 2011:89 punkt 1, som har lydelsen:

Kyrkomötet beslutar att uppmana arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer som sluter avtal för anställda i Svenska kyrkan, att bearbeta frågan om präster anställda i Svenska kyrkan, inom ramen för sin tjänst, kan fullgöra ett visst antal arbetsdagar/år hos annan arbetsgivare i Svenska kyrkan än den ordinarie.

Denna krångliga punkt har syftet att peka på åtminstone en möjlighet att lösa några av de komplikationer som uppstod av förra årets kyrkomötesbeslut. Här handlar det om präster som är anställda i Svenska kyrkan och antingen vi är präster som är anställda i församling eller anställda på en annan nivå får vi frågor om att tjänstgöra på annan plats än den där vi är anställda. Det verkar höra till att vara kyrka, att man tjänstgör i sin församling, men man får också frågor om att tjänstgöra på andra ställen. Motionen handlar om att underlätta för det här i viss omfattning. Jag är mycket tveksam till att präster ska ha extra betalt därför att man utför någonting utanför den egna församlingen. Det är mycket mer tillfredsställande om sådant sker i tjänsten. Den frågan råder inte kyrkomötet över, men arbetsmarknadens parter gör det. Vi kan säga till arbetsmarknadens parter att vi önskar att man tar upp det här området och att man finner överenskommelser som gör det möjligt för präster att i viss omfattning få ha kyrklig handling i annan församling än där man har sin tjänst.

Utskottets motivering till att yrka avslag är kort. Man anser

att det är mindre lämpligt att kyrkomötet lämnar rekommendationer till Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i en partsfråga.

Jag delar utskottets bedömning att det inte är lämpligt att lämna rekommendation till Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation i en partsfråga för det var inte det jag motionerade om. Jag har motionerat om att kyrkomötet riktar en uppmaning till såväl arbetsgivar- som arbetstagarorganisationer att bearbeta en frågeställning. Kort sagt, jag vill underlätta för präster att ha en kyrklig handling i en annan församling än den egna utan att det vare sig kostar den enskilde något eller den gästande församlingen något, och som gör att präster inte får extra betalt för att göra det som ändå rimligen borde ligga i ens tjänst.

GUSTEN ROLANDSSON:

Fru ordförande, presidium, biskopar och övriga åhörare! Den här frågan engagerar många. De nya bestämmelserna om ersättning för kyrkliga handlingar trädde ju i kraft för ungefär nio månader sedan. I utskottet har vi haft att ta ställning till sex motioner, och vi har avslagit samtliga. Antalet visar ju att det är ett stort engagemang i den här frågan, vilket även diskussionen här visar.

Det finns frågor som behöver diskuteras ytterligare. Utskottet anser att det beslut som 2010 års kyrkomöte tog i den här frågan var välgrundat. Vi konstaterar också att det finns anledning att utvärdera det beslutet och utvärdera händelserna och utvärdera de nya bestämmelserna. Tittar man på vad kyrkostyrelse, utskott och kyrkomöte har sagt, har man också varit medveten om riskerna för att bestämmelserna tillämpas på olika sätt. Det är helt rätt - det här tillämpas på olika sätt. Kyrkostyrelsens arbetsutskott har tagit ett initiativ till en utvärdering, men så vitt jag vet har inga direktiv lämnats i frågan ännu, men vi antar att det kommer.

Jag ska inte uppehålla mig i den här frågan så värst mycket längre, men jag kan konstatera att vårt förslag från utskottet är att det ska göras en översyn av clearingsystemet, och det ska göras en översyn i sin helhet, som bör ske så snart de övergripande strukturfrågorna har behandlats av kyrkomötet. Till det vill jag också lägga ett bifall till det som Anders Novak tog fram, alltså ett bifall till utskottets betänkande med tillägg av det Anders Novak har lyft fram.

ANNA-KARIN WESTERLUND:

Fru ordförande och övriga ledamöter! Gusten Rolandsson sa att det var ett välgrundat beslut som man tog på kyrkomötet förra året, om att en präst inte får ta emot ersättning för kyrkliga handlingar från någon annan än en församling inom den Svenska kyrkan. Jag tycker att det också var ett olyckligt beslut, därför att det har fått konsekvenser man inte räknat med. När en präst som inte är anställd i Svenska kyrkan, och det kan nog vara en pensionerad präst eller en präst som har annan anställning som lärare eller liknande, ska förrätta en begravningsgudstjänst måste han alltså ha kyrkoherdens medgivande i den församling där begravningen ska ske. Om kyrkoherden där inte tycker att man har tillräckligt mycket pengar eller anser att hans egna präster ska kunna utföra det här, så är det ju bara att säga nej. Så är det just nu i många församlingar. Det finns en brasklapp i utredningen att tillämpningen ska vara generös, men det behöver man ju inte heller bry sig om. Kontentan blir att man som medlem inte har rätt att välja präst. Jag tycker att detta är en fråga om medlemsvård av våra medlemmar i Svenska kyrkan. Karl-Gunnar Svensson sa nyss från talarstolen, att man skulle sätta sina medlemmar i centrum, och det tycker jag också. Varför ska man annars vara medlem om det ändå inte är någon som bryr sig om vad man tycker? Om man inte ens får välja präst när man ska begrava sina anhöriga? Det är ju så att när man är i sorg och vill ha tag i någon som kan hjälpa och trösta en, vill man ju inte ha ett nej från kyrkan, att du får inte ta den prästen utan du får ta den här prästen istället. En del av våra medlemmar har en familjeprest som har följt familjens liv. När man är i sorg och ledsnad ska man väl inte behöva få höra att den prästen får du inte använda. Jag tycker att det här är väldigt viktigt att vi får någon ordning. Jag minns själv hur det var när jag skulle begrava min pappa och inte fick använda psalmen Fädernas kyrka, som jag vet att han hade älskat i alla sina år. Det var väldigt sorgsamt att inte få ha den psalmen på begravningsgudstjänsten. Det måste vara ännu värre att inte få ha den präst som man känner och tycker om. Visst kan prästen göra det här utan ersättning, säger ni då. Men varför ska prästen göra det? Det kan man göra några gånger, men vissa präster är så populära med många

förfrågningar och då kanske man inte alltid har tid eller lust eller kan ställa upp gratis. Man ska ju kunna få ersättning för sitt arbete. Arbetaren är värd sin lön, var det någon som sa här nyss.

I utskottet säger man att man ska vara väldigt generös med det här, men jag förstår ju naturligtvis att tanken var god från utskottet, så därför yrkar jag bifall till utskottets förslag men jag har ett tilläggsyrkande och det är ”att utvärdering av de nya bestämmelserna ska ske skyndsamt”.

MATS JOHANSSON FLYGG:

Fru ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Jag talar för utskottet. Den här tidningen känner en del igen. Den är Kyrkans Tidning, där det kom ett inlägg för en tid sedan: Kyrkan inskränker friheten att välja präst. Det har ett antal talare före mig också visat på. För en gångs skull är det roligt att stå här och se att det ämne som jag ska ta upp har många tänkt på. Jag har den intressanta uppgiften att försöka lotsa er igenom det här ämnet.

Vårt utskott har tagit förra årets beslut på allvar att se över ordningarna, så att de som är våra avnämare, våra kyrkotillhöriga, ska få den präst de vill ha. Det är något som är viktigt över huvud taget. Nu är det så att det som kyrkomötet beslutade och som sedan kyrkostyrelsen skulle utfärda reglementarisk föreskrift för, har inte riktigt nått ut. Ett antal präster har hört av sig till mig inför kyrkomötet. Det är många andra som har fått samma upplevelse om att detta inte riktigt fungerar. Nu tar jag inte prästerna mest på allvar här, utan jag tar de kyrkotillhöriga som säger att det är på det sättet. Det som skulle bli en förbättring har inte alla riktigt förstått ansvaret för. När vi tittar på vad utskottet nu har gjort i de här frågorna, är det just detta vi vill skärpa, att det som skulle vara en generös hållning ska istället vara så att den kyrkoherde, det pastorat, som inte vill ställa upp och tillgodose det önskemål som våra kyrkotillhöriga vill, ska istället få möjligheten att titta på synnerliga skäl istället för att man gör som man vill. Synnerliga skäl ska föreligga för att inte tillmötesgå medlemmens önskemål om en viss präst för en begravning, ett dop eller en vigsel. Det här tror jag är viktigt. Vi har alltså sex à sju miljoner kyrkotillhöriga och vi ska titta på, hur vi kan tillfredsställa deras behov. Det är det som utskottet har tagit fram. Vi har sagt nej till de inkomna motionerna med motiveringen att det just för tillfället genom kyrkostyrelsen görs de här utredningarna. Vi har funderat på, ska det här vara något som kyrkomötet nu säger att då marknadens parter ska ta här och vi tycker inte att det kanske är rättaste vägen att gå dit direkt här. Vi uppmanar nu genom det som har sagts här att kyrkostyrelsen ser att det här är bråttom om vi inte ska mista förtroendet för att det är väl inte så att det som står i tidningen eller det som sägs på teve är det som ska avgöra hur vi ska jobba med medlemsvård. Den frågan har vårt utskott jobbat mycket med. Jag förstår att det kommer fler frågor här och jag har skrivit upp vad tidigare talare har tagit upp. Jag säger bara så här att det är viktigt att vi uppmärksamma den här frågan i kyrkomötet och i det beslut som vi kommer att ta.

I övrigt stämmer jag in med utskottets förslag så att det är noterat också.

LEIF NORLANDER:

Ordförande! Clearing - vilka förväntningar kan vi motsvara? Vilka konsekvenser innebär det att vi får anställa människor som vi inte har något rådruum över? Vad får det för arbetsrättsliga konsekvenser om vi plötsligt ska anställa den som finns för att en person begär det? Vilken ungdomsledare, för det är de som åker först, ska mista sin tjänst för att budgeten inte stämmer överens? Det är de små pastora-

tens och de små församlingarnas verklighet. Vi kan inte införa regler härifrån anser jag, där clearingsystemet skulle bli en black om foten för lokala församlingar och pastorat. Det finns många som kämpar hårt med att kunna ha sin präst anställd, kunna ha en kantor och en kyrkvaktmästare. Den verkligheten måste vi se, inte bara ur ett storstadsperspektiv utan ur den lilla församlingens perspektiv. Jag kan tycka att regelverket har blivit för stelbent, där vi så att säga omyndigförklarar familjer och anhöriga som vill anlita sin gamla församlingspräst och inte får lämna ersättning. Det kan göras vitt, men någonstans borde det också kunna vara en möjlighet när man själv väljer att inte anlita den som pastoratet har anställt.

Vilka begränsningar ska vi göra om vi skulle släppa allting fritt? Om nu min älskade kyrkoherde flyttar från Vara pastorat till sin hemtrakt i Norrbotten och jag vill gärna ha honom som jordfästningsförrättande präst, ska pastoratet i Vara betala att jag åker tillbaka för att ha en begravning? Var går gränserna? Vad får det för konsekvenser? Det här måste vi titta på mycket mer noga än så, än att bara kräva att det ska betalas. Jag sitter också i den situationen att behöva säga ja eller nej till att en pensionerad präst eller en kollega från ett annat pastorat får komma. Jag har precis skickat ett sms till en av mina komministrar som frågade om han fick åka och ta en begravning i grannpastoratet. Jag sa, att självklart ska du göra det, det kan jag besluta om. Det är viktigt att man har en generös hållning när man kan ha det. Men vi kan inte börja anställa hur mycket folk som helst, där måste vi ha begränsningar.

MATS JOHANSSON FLYGG (REPLIK):

Det är roligt, Leif, att du tar upp just den här situationen som är så allmän för oss. Någonstans i min bakgrund finns just den här tanken på att den som gör en regel skickar alltså med en påse med pengar som gör att regeln ska kunna fungera. Det kanske är det som vi från utskottet tror och tänker att nu när det finns möjligheter för kyrkostyrelsen att titta närmare på föreskrifterna så skulle det kunna vara ett svar.

NILS GÅRDER:

Fru ordförande! Jag skulle vilja säga en sak i anledning av utskottsbetänkandet och tolkningen av den bestämmelse i det här sammanhanget som vi antog vid förra kyrkomötet. Där uttrycktes i kyrkostyrelsens skrivelse att man förväntade sig en generös tolkning och det ställde sig också kyrkomötet bakom. Nu skriver däremot utskottet på sid 9 i betänkandet, andra stycket, "Det bör i princip föreligga synnerliga skäl för att inte tillmötesgå medlemmens önskemål". Begreppet "synnerliga skäl" är ett mycket skarpt uttryckssätt, som innebär att det i stort sett alltid måste bifallas. Jag kan i och för sig förstå att man vill ha regler som är generösa mot den enskilde, men vid detta kyrkomöte föreslås ingen ändring av bestämmelsen, och det är inte möjligt för utskottet att ge bestämmelsen en annan innebörd än den innebörd bestämmelsen redan har. Därför känner jag en viss tveksamhet till att man kan påstå att det måste föreligga synnerliga skäl, för så beslöt inte kyrkomötet när bestämmelsen antogs. Hur det ska tolkas får ankomma på tillämpning och eventuella överklagandesituationer.

TOMAS JANSSON:

Ordförande, biskopar och ledamöter! Beslutet som togs förra året hade två syften, dels att få bort svarta pengar, dels att öka möjligheten för medlemmarna att välja präst. Det verkar som om vi har lyckats i den första målsättningen men inte lyckats i den andra. Tyvärr verkar resultatet tvärtom ha blivit försämrade möjligheter

för medlemmarna att välja präst när det inte finns möjligheter att kunna ersätta en präst direkt, den som man vill ha, och det heller inte tycks finnas en beredvillighet från församlingen att vilja hjälpa till på ett bra sätt.

I dagens läge är medlemsvård viktig. Vi måste ta hand om våra medlemmar och det måste kännas meningsfullt att vara med i kyrkan. En påtaglig sak för den enskilde medlemmen är just möjligheten att kunna välja sin präst i samband med förrättningar. Det är därför viktigt att vi skyndsamt ser över och på ett klokt sätt försöker driva på församlingarna att kunna möjliggöra för medlemmarna att välja präst. Jag yrkar därför bifall till motion 2011:80. Vi har inte råd att sitta och vänta; vi måste se till att göra någonting nu snarast möjligt.

Jag vill också tala över motion 2011:71. Problemet med att medlemmen ska betala för kyrkliga handlingar - gäller denna problematik enbart prästerna? Nej, skulle jag vilja säga. Jag påstår att vi har ett lika stort problem när det gäller musiker. Medlemmarna finner sig ofta vara tvungna att ersätta musiker för att få den typ av tjänst man vill ha. Jag vill bara ge ett litet kort exempel. I somras förrättade jag en vigsel i en annan församling på en helt annan ort än där jag arbetar. Brudparet ville ha vigseln i en annan lokal och fick beskedet att då kan inte församlingens musiker ställa upp. De ställer bara upp när vigseln äger rum i kyrkan. Brudparet var berett att acceptera detta, men just innan man skulle lägga på luren i samtalet med församlingens kyrkoherde, fick man beskedet att det går väl alltid att prata med musikern, det kan nog hända att han kan ställa upp ändå om ni är beredda att ersätta honom för det. Brudparet blev med rätta ganska upprört över detta.

Jag vill med exemplet bara visa att vi har ett problem även på musikersidan, och därför yrkar jag bifall till motion 2011:71.

STAFFAN HOLMGREN:

Ordförande! Jag begärde ordet eftersom jag var med i den här clearingutredningen som kyrkostyrelsen tillsatte. Jag vill understryka att det var två saker som var bärande för utredningens arbete och det var dels att vi förhoppningsvis en gång för alla skulle komma bort från diskussionerna om de vita eller svarta kuverten, dels att öka flexibiliteten och lyhördheten för den enskilde medlemmens önskemål. Man kan konstatera att i det senare fallet har vi en struktur i kyrkan som gör det svårt att få genomslag för beslutet. Vi har många små enheter som inte klarar det här, och vi har framför allt en struktur som bygger på den territoriella församlingsprincipen som egentligen inte är hållbar i dagens samhälle där människor är rörliga på ett helt annat sätt. Man flyttar oftare, man har sina preferenser i en helt annan del av Svenska kyrkan, och vi måste på möta detta på något sätt, vilket var tanken bakom utredningens förslag. Jag vill därför stryka under att det var inget fel på förslaget. En del tycker att det var ett felaktigt beslut, men det tycker jag absolut inte. Däremot glömde vi av vissa saker och bland annat har jag förstått att reseersättningen är bortglömd och den borde man kunna lösa med någon form av kostnadsersättning.

Leif Norlander tar upp att det måste dras en gräns för hur mycket vi ska betala. Är det en församlingsbo i Kiruna som vill ha en präst från Vara, så är frågan om man kan ställa upp på det? Det behöver man titta ytterligare på. Kanske kan man ta modell efter hur färdtjänsten fungerar. Där finns ju både kommunal färdtjänst och riksfärdtjänst. Vi kanske skulle ha någon form av riksclearing, så att i större omfattningar skulle man kunna få nationella nivån att betala för att lösa detta för medlemmarna. Det är ju trots allt så att det är i medlemmarnas intresse, och det

är glädjande att så många stryker under det här i dag att man inte ska hindra en flexibla struktur på de här frågorna.

Jag har inget yrkande, men inser att Mats Hagelins yrkande tillgodoser mycket av detta, och det som Britt Louise Agrell har sagt och lyft fram i sin motion är egentligen väldigt viktiga basfakta i det här sammanhanget.

BENGT INGHAMMAR:

Fru ordförande! Jag är pensionär och det har kostat mig 3 000 kronor ungefär det här året att resa till kyrkliga handlingar som jag har genomfört. Jag tyckte att jag ska ställa upp för människor. Ytterst sällan har jag fått ersättning från någon församling. Några gånger har jag varit förordnad i ett längre förordnande och då naturligtvis fått ersättning. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi, jag vill yrka detta, så fort som möjligt gör en översyn och genomgång av det här som vi tog förra året.

Några punkter. Det kostar pengar. Det har redan kommit fram. Vissa församlingar säger att de inte har råd. Vem ska betala? Ja, det är ju gamla änkan Persson som ska betala vad några få av oss utnyttjar när vi vill ha vår egen präst. Så är det faktiskt. De som begär präst är människor som för det mesta är mycket välsituerade, som är om sig och kring sig på olika sätt. Det kostar pengar, och vem ska betala det? Vad ska vi ha för regler? Släpper vi det fritt, ja då kan jag tänka mig att några begravningsbyråer i Göteborg, där jag bor, och några av oss gamla pensionerade präster kommer överens om att ta rubbet. Då är man skyldig att betala oss, eller hur, men så kan vi inte ha det. Å andra sidan, om det blir fortsatt godtycke, då kommer församlingarna i allt mindre mån att betala ersättning till präster. Det betyder att det är folket, de vanliga människorna som blir lidande.

Jag döpte min grannes barnbarn, och så kom han och frågade vad jag skulle ha för det? Nej, jag kan inte ta någon ersättning, sa jag. Men du får väl från församlingen? Nej, svarade jag. Då kommer jag med en flaska whisky, sa grannen. Enligt juristen på stiftskansliet får jag inte ta emot det heller, sa jag. Men du, då lämnar jag den till din fru, Cecilia. Det går inte det heller, sa jag. Då tittade han länge på mig och sa: Du, då kan jag ju aldrig be dig göra något mer.

Det här, mina vänner, tror jag är en av de viktigaste sakerna. Vad vi håller på att riva ner är just det som är familjeprästsituationen, den relation som vi på så många andra punkter har fattat är så viktig i Svenska kyrkan. Det är alltså oerhört viktigt att vi så fort som möjligt gör en ordentlig revision av de här reglerna som gäller just i dag.

OLA ISACSSON:

Jag håller fullt och fast med om det beslut som fattades förra året, intentionen i beslutet att ta bort svarta pengar i kyrkliga handlingar. Men det som besvärar mig är att vi har omyndigförklarat människor. Varför inte betala någonting när man önskar någonting utöver det vanliga? Vi håller på att bli en curlingkyrka, där vi tar ifrån människor deras eget ansvar. Det borde inte vara konstigt om människor, som begär det, får vara med och betala när till exempel den pensionerade prästen förrättar dopet. Det är lika litet konstigt som att det inte är självklart att man får anlita sin pensionerade husläkare utan kostnad. När det gäller Bengt Inghammars motion 2011:84, som behandlar det här, så är utskottet glasklart. Man skriver:

I motion 84 föreslås att en församling ska kunna ta betalt för en kyrklig handling i vissa situationer. Utskottet konstaterar att en sådan förändring skulle bryta den viktiga principen att kyrkliga handlingar,

tack vare sin särställning, alltid ska vara kostnadsfria för medlemmarna.

Med en sådan skrivning borde det för övrigt också vara förbjudet att anordna avgiftsbelagda konfirmationsläger, för konfirmationen är väl också en kyrklig handling.

Det som också besvärar mig är att vi tycks hålla oss med två teologier. I Sverige är det förbjudet för föräldrar att betala för en kyrklig handling om de så kryper i stoftet och ber att få betala för en präst som församlingen inte anses ha råd att anställa. Utomlands håller vi oss med en annan teologi. I Svenska kyrkan i Köpenhamn kostar det 1 500 danska kronor för ett dop om man inte är medlem i Gustafs församlingen. I London kostar det 50 pund för musik om man inte har den kyrkliga handlingen vid vissa tider. I Sverige en teologi - utomlands en annan teologi; det besvärar mig.

Det slutgiltiga beviset för att förra årets beslut inte blev riktigt lyckat är väl ändå att en EFS-präst som är anställd av en EFS-förening inte kan förrätta dop inom ramen för sin tjänst utan att bryta mot kyrkoordningen. Det är konsekvensen av att en präst inte får ta emot ersättning för kyrklig handling från någon annan än en församling i Svenska kyrkan.

Med detta yrkar jag bifall till motion 2011:89 punkt 2.

BRITT LOUISE AGRELL:

Jag tror att vi alla tycker att det här beslutet vi fattade förra året var bra, det var rätt. Det var rätt för våra medlemmar, det var rätt att man inte skulle kunna starta företag när man var verksam som präst, och de bakomliggande tankarna var riktiga. Men det blev fel, och det blev fel på olika sätt. Det blev fel dels genom att vissa församlingar inte hade råd att anställa präst från en annan församling och tillmötesgå önskemålen från våra medlemmar, dels när det gäller pensionerade präster. Nu har jag fått veta att arbetsutskottet tydligen har beslutat om en utvärdering, som man har gått på i utskottet. Utskottet tycker i och för sig samma sak som de flesta av oss andra, att det här viktigt och måste åtgärdas. Men vad är en utvärdering? Hur lång tid ska en utvärdering ta? Jag tycker att det är viktigt att kyrkomötet, som har fattat beslutet som blev litet fel, också beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att se över clearingsystemet så att kyrkans medlemmar i praktiken kan välja präst anställd i en annan församling vid kyrkliga handlingar. Det är alltså ett uppdrag man lämnar till kyrkostyrelsen och det ska göras skyndsamt. Sedan beslutar kyrkomötet att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda hur det ska skapas möjligheter för församling att erbjuda kyrkans medlemmar att kunna välja en präst som inte längre är anställd i församling, dvs. en pensionerad präst, vid kyrkliga handlingar. Om kyrkomötet säger detta, blir det en helt annan tyngd än om det ska handla om en utvärdering som arbetsutskottet har beslutat att inleda.

Jag tycker att vi ska våga fatta det beslutet att begära utredningar, så att det verkligen blir klart och att det ska ske snarast. Därför yrkar jag bifall till min motion 2011:80.

ANNA EKSTRÖM:

Jag tycker att det är synd att motion 2011:71 behandlas kring att välja präst, för att välja präst är inte samma sak som att lämna vita kuvert till någon annan präst. Jag tycker inte det. Jag hade hoppats att någon i utskottet eller någon från styrelsen hade kunnat ge mig svar på varför det var olämpligt att förbjuda det även för andra än just för präster att ta emot vita kuvert. Varför är det olämpligt? Det är inte lämpligt, tycker jag. Ola Isacson pratade om att det kanske är ok att betala

litet extra om man vill välja präst, men det tycker inte jag. På något sätt är det skillnad, för som medlem betalar vi ju hela tiden kyrkoavgift. Medlemmen i centrum, man har betalat, och när man vill ha dop eller vigsel eller begravning, då ska man inte liksom behöva betala det igen. Det blir ju dubbelt, dubbelt, dubbelt. Kom igen nu! Jag vill ha svar på det här med motion 2011:71, varför är det olämpligt för andra att de ska kunna ta emot vita kuvert. Varför är det olämpligt och förbjuda det även för andra än för präster?

OLA ISACSSON (REPLIK):

I samhället i övrigt, det är inget underligt, finns det ingen självklar rättighet att när det gäller ens pensionerade läkare, ens pensionerade psykolog, ens pensionerade någonting som man anlitat i övrigt inom ramen för den skatt man har betalat, i det här fallet kyrkoavgiften, det finns ingen självklar rätt att man utan kostnad kan få anlita en pensionerad person. På samma sätt så är det för mig ingen självklarhet att man utan kostnad kan anlita en pensionerad präst. Om man vill, så ska man kunna få betala, men vårt regelverk säger att man inte får betala, det är absolut förbjudet att betala. Det är helt omöjligt att få betala så länge man inte åker till Köpenhamn, för då kan man få betala.

ANNA EKSTRÖM (REPLIK):

Det är mycket man får göra i Köpenhamn som man inte får göra här. Jag håller ju inte med dig om detta, så är det. Vi sitter ju här för att vi har olika meningar. Pensionerad eller icke pensionerad - man har familjeprest och flyttar du över gränsen så får du betala. Det är ju problemet med det territoriella. Med pensionerade så löser vi ju inte det territoriella, det får man ju lösa på ett annat sätt. Jag tycker inte att man ska lösa det med plånboken i alla fall.

OLA ISACSSON (REPLIK):

Man får betala, det är det som är min poäng.